

**Дослідницько-експериментальна діяльність
як засіб формування ціннісних орієнтирів
шляхом залучення до різноманітних видів творчої діяльності**

/методична розробка/

**Воронюк Тетяна Олександрівна
вихователь,
закладу дошкільної освіти № 1**

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Створення умов для дослідів та експериментів.....	5
Організація куточків дослідницько-експериментальної діяльності.....	10
Система роботи з дітьми щодо систематизації знань у експериментальному «ЕКСПЕРТ ЦЕНТРИ».....	12
Експерименти з різними матеріалами (майстер-клас).....	15
Висновки.....	18
Додатки.....	20
Організація дослідницько-експериментальної діяльності «РАДІСТЬ І ТВОРЧИСТЬ».....	20
Орієнтовний план гуртка «РАДІСТЬ І ТВОРЧИСТЬ».....	25
Конспекти дослідницько-експериментальної діяльності.....	26
Словник термінів.....	33
Список використаної літератури.....	34

Вступ

*Творчість полягає у тому, щоб помітити
не звичне у звичайному і звичайне в незвичайному...*

Дені Дідро

Основою дослідницько-експериментальної діяльності та ключем до формування духовно багатой, цілісної, творчої особистості дитини – є формування пізнавального інтересу, коли дитина виступає як своєрідний дослідник, який самостійно впливає різними способами на навколишні явища і предмети для ефективнішого їх пізнання і освоєння. Оскільки дослідницька діяльність є формою ознайомлення дітей з природою вона дозволяє сформувати у дітей уявлення про явища природи, виявити їх причини і взаємозв'язки. Дослід визначається як спосіб матеріального впливу людини на об'єкт з метою вивчення цього об'єкта, пізнання його властивостей. Видатний педагог Василь Сухомлинський вважав за необхідне вводити малюка у світ природи так, щоб кожен день відкривав для нього щось нове, щоб він ріс дослідником, щоб кожен його крок був подорожжю до витоків чудес у природі, облагороджував серце та гартував волю. Тому, педагогу необхідно навчити дітей самостійно формулювати мету дослідження і йти до неї, долаючи труднощі, адже перш ніж досліджувати, потрібно добре усвідомлювати, що саме ми вивчатимемо і який результат сподіваємося отримати після закінчення дослідження. Дитяче дослідження, як і будь-яке дослідження вчених, далеко не завжди приводить до отримання передбаченого результату. Починаючи дослідження, діти щоразу входять у сферу невідомого, принаймні для них. Перш ніж проводити заняття необхідно подумати: по-перше, що найбільше приваблює дитину і чому; по-друге про що малюк хотів би довідатись під час прогулянок, спостережень, дослідів, і по-третє необхідно враховувати два типи пошукової діяльності: самостійне експериментування, коли ініціатором є сама дитина, та спеціально організовані вихователем досліді.

Життя доводить, що в умовах, які весь час змінюються, найкраще орієнтується, приймає рішення, працює людина гнучка, креативна, творча, здатна використовувати нові ідеї та задуми. Важливо організовувати діяльність дітей так, щоб через дослідницьку діяльність, розв'язання проблемних завдань, різноманітні дії з об'єктами діти у поєднанні із творчою діяльністю одночасно оволодівали новими знаннями, вміннями та навичками. Завдяки такому пізнанню природи під керівництвом вихователя дітьми здійснюється досить глибока самостійна діяльність дітей з об'єктами та явищами, відбуваються: їх різноплановий аналіз, порівняння, зіставлення.

Ідея інтеграції наук, прагнення отримати якомога точніше уявлення про загальну картину світу спонукали педагогів створити та облаштувати в дошкільному навчальному закладі № 1 «Барвінок» експериментальний осередок «ЕКСПЕРТ ЦЕНТР», який забезпечений різними матеріалами та відповідним обладнанням для дослідницько-експериментально-творчої діяльності (пісок, вода, камінчики, лійки, совочки, відерця, глина, пір'я, люстерка, клаптики тканини, природній та покидьковий матеріал, кольорова крейда, цукор, сіль, мотузочки, повітряні кульки, конструктор, атрибути сюжетно-рольових ігор, та багато іншого) та створений з метою розвитку в дітей уміння помічати життєві суперечності, виявляти інтерес до нового, надзвичайного, виховувати зацікавленість до проблемних ситуацій, дослідництва, експериментування, спостереження, розв'язування життєвих задач через творчий підхід. Адже цілеспрямовані та змістовні інтегровані заняття вносять новизну в систему навчання та дуже подобаються малятам, завдяки дослідкам спрямованих на поєднання на одному занятті природничих наук і творчості.

Таким чином інтегрований підхід у процесі розвитку дошкільника може перетворити звичайні заняття на захоплюючу гру, що ніколи не закінчується, а трансформація завдань Базового компонента дошкільної освіти у щоденну практику роботи. Отож, фахівець, який сьогодні працює у дошкільному навчальному закладі з дітьми, має володіти сучасними педагогічними технологіями.

Створення умов для дослідів та експериментів

Дошкільне дитинство – це особливий вік, коли дитина відкриває для себе світ, коли відбуваються значні зміни у всіх сферах її психіки: когнітивної, емоційної, вольової і які виявляються в різних видах діяльності: комунікативної, пізнавальної, перетворювальної. Це вік, коли з'являється здатність до творчого вирішення проблем, що виникають у різних життєвих ситуаціях.

Природа залишає свій слід в душі дитини, тому що вона всебічно впливає на її почуття. Радість викликає і яскраве сонце, і зелений листочок, і маленька комаха, і велика тварина. Все нове в природі викликає в дитини велику цікавість. Світ великий, а дитина мала, і досвід дитини обмежений. Але вона сама намагається дізнатися про те, що її цікавить. Тому ми, дорослі, повинні допомогти їй отримати елементарні знання. Будь-яка дитина є включеною в дослідницький пошук майже постійно. Для неї нормальним природнім станом є: рвати папір і дивитись, що з нього вийшло, спостерігати за рибками в акваріумі, вивчати поведінку птахів за вікном, проводити дослід з різними предметами, розбирати іграшки, вивчати їх конструкцію. Завдання педагогів – допомогти дитині у проведенні дослідів, зробити їх корисними, цікавими і безпечними, сприяючи творчому розвитку особистості дослідника і його оточення.

Обираючи проблему, над якою працювати, я гортала багато різної літератури. І в одному із журналів натрапила на вислів В.О. Сухомлинського: «Вмійте відкрити перед дитиною в довкіллі щось яскраве, щоб життя заграло перед дітьми усіма барвами веселки. Залишайте завжди щось недоказаним, щоб дитині захотілось знову і знову повертатися до того, про що вона дізналася». І мені захотілося побувати разом з дітьми творчим дослідником. Не дивлячись на те, що мій життєвий досвід набагато більший ніж у моїх вихованців, мені також цікаво пізнавати оточуючий світ з його секретами, чимось невідомим та незвіданим. Адже дитина народжується, з'являється у світ, як чистий аркуш паперу. І багато залежить від нас, вихователів, що на цьому аркуші буде написано.

Результат моєї роботи «Дослідницько-експериментальна діяльність, як засіб формування ціннісних орієнтирів шляхом залучення до різноманітних видів творчої діяльності» спонукав до пошуку шляхів реалізації завдань Базового компоненту дошкільної освіти, впровадженням у педагогічну практику принципу інтеграції, суть якого полягає у пов'язанні між собою у ціле окремих частин освітнього процесу, внаслідок чого створюються умови для набуття дітьми знань про життя, світ в якому вони живуть, природу, людей та самих себе.

Організація дослідницько-експериментальної діяльності дошкільнят під керівництвом педагога створює широкі можливості для виховання в малюків інтересу до природи. Особливе значення для дослідницько-експериментальної діяльності має осмислення набутих знань. Зважаючи на це свою роботу я вела систематично і спрямовано починаючи з молодшого дошкільного віку, заздалегідь визначивши ближні і дальні цілі, до яких спрямовувала своїх вихованців. Без системи і мети освітній процес перетворюється на процес накопичення розрізнених знань, які не сприяють розвитку дітей. Найбільш значущі для дослідницько-експериментальної діяльності уявлення я поділила на такі розділи :

1. Нежива природа та її явища;
2. Живі організми та їх потреби;
3. Причини наслідкові залежності в природі.

Плануючи та організовуючи дитяче експериментування, добирала різні матеріали, створювала проблемну ситуацію, визначала пошукові дії дітей, неухильно дотримувалась визначеної тактики взаємодії, і виявила для себе що найбільш продуктивними в даній роботі є прийоми з використанням творчої діяльності. В першу чергу це ігрові методи, які допомагають створити сприятливі умови, невимушену атмосферу, пробуджують інтерес до пізнання природи. доброзичливого ставлення до живих істот, виявляють турботу про них. Завдяки використанню творчих ігрових прийомів

значно підвищується ефективність вправ, пояснень, спостереження. А використання казкових героїв допомагає підвищити рівень інтересу з боку дітей до спостережень, ілюстративного матеріалу, розповідей вихователя.

Значну роль у дослідницько-експериментальній діяльності займає художня література (казки, вірші, загадки, забавлянки, заклички), вона містить не лише цікаву інформацію, а й має у собі емоційний заряд, котрий формує ставлення до певного явища, а творчі завдання та ігри – формують в дітей дбайливе ставлення до довкілля. Значна частина проведення експериментів побудована на іграх-драматизаціях, в яких діти в тих чи інших ролях демонструють різні форми екологічної поведінки, реалізують свої екологічні знання, а потім оцінюють їх. Отже в експериментально-дослідницькій діяльності дитина виступає як своєрідний дослідник, який різними способами впливає на явища і предмети довкола, щоб краще їх пізнати чи зрозуміти. Тому в елементарні досліди для дітей я вводила такі явища і об'єкти природи, які наочно виражені, зв'язки між якими доступні осмисленню дітьми. Це – встановлення зв'язків між станом води і температурою повітря, залежності росту рослин від зміни тепла, світла, добрив, вологи тощо.

Розглядаючи систему загальноприйнятих етапів проведення дослідів виділяю наступні: перший етап – підготовка дітей до досліду; другий етап – початок досліду: обговорення умов і висунування припущень; третій етап – хід досліду; четвертий етап – заключний: обговорення результатів, внесла корективи виділивши додатково п'ятий етап – творчий, який можна застосовувати окремим етапом, у кожному етапі або загалом.

Обговорюючи експериментальну роботу дошкільнят, беру до уваги одну з найважливіших умов її ефективності: нові знання як результат «відкриттів» кожної дитини мають ґрунтуватися на знаннях, раніше нею засвоєних.

Дослідницько-експериментальна у поєднанні із творчою діяльністю є потужним засобом інтелектуального розвитку дітей та формування у них основ цілісного світогляду. Організуючи дослідницько-експериментальну діяльність з дітьми у експериментальному осередку «ЕКСПЕРТ ЦЕНТР», ставлю відповідні завдання щодо організації

дослідницько-експериментальної діяльності, планую роботу з ознайомлення з методами та прийомами пізнання довкілля.

Здійснюючи роботу у експериментальному осередку я надаю перевагу індуктивному методу пізнавальної діяльності. Спочатку дитина оволодіває інформацією і тільки тоді проводяться ті експерименти, на яких вона підводиться до певних висновків і причино наслідкових зв'язків. Було проведено цікаве заняття-відкриття «Повітря навколо нас», метою якого було дати дітям початкові знання про повітря. Серію дослідів з повітрям підсумувала екологічно спрямованою бесідою з дітьми про нерозривні зв'язки між організмом людини і навколишнім середовищем. Підштовхую творчими прийомами маленьких дослідників до самостійних роздумів, міркувань, висловлювань. З цією метою провела комплексне заняття «Розкриваємо таємниці природи». Ознайомлюючи дітей з властивостями води, провела ряд занять, серед яких можна відмітити: «Граємось з водичкою», «Травнева роса - користь та краса», « У лабораторії». Подальшу експериментальну роботу спрямувала так, щоб показати дітям перехід рідини з одного стану в інший: з твердого в рідкий і навпаки. Цікавими для дітей виявилися досліди, що були проведені з піском. Про його властивості вони дізналися на занятті «Малі мишенята», а також під час самостійних ігор в дослідницькому центрі.

Як результат дослідницько-експериментальної діяльності малюк здобуває знання сам в певній логічній послідовності, а не отримує їх у «законсервованій» готовій формі від дорослого. У дітей розвинене емоційне сприйняття бажання активно включатися до дослідницької діяльності засобами творчої діяльності. Крім того, під час проведення дослідів у природі, дошкільнята набувають неоціненного естетичного досвіду, адже мають змогу відчутти красу природи, побачити в ній початок життя (листочка, квітки), зрозуміти чому змінюється напрямок вітру, вода перетворюється на лід, куди зникає сонячний зайчик та багато інших таємниць. Зміст дослідів можуть пропонувати, як вихователі так і

діти. Головне, щоб вони сприяли розвитку дошкільнят, були цікавими, відповідали можливостям та інтересам вихованців.

Доцільно проводити дослідницько-експериментальну діяльність дітей щомісяця, опрацьовуючи одну тему протягом тижня: при цьому узагальнюючи на тематичному занятті конкретні явища та властивості під час роботи в осередку «ЕКСПЕРТ ЦЕНТРИ».

На сучасному етапі необхідно підняти рівень сформованих навичок дослідницько-експериментальної діяльності не тільки у дітей, але і у батьків. Одним із найголовніших принципів роботи з батьками є емансипація – цей принцип передбачає по-перше, звільнення батьків від колишніх поглядів, установок на виховання самої дитини, якій потрібно постійно підказувати, допомагати, поведінкою якої необхідно керувати, по-друге, пробудження бажання краще пізнавати свої накопичені знання, що в кінцевому підсумку допоможе краще зрозуміти дітей під час роботи в дослідницьких осередках. Поглиблена робота з організації дослідницько-експериментальної діяльності, як засобу формування ціннісних орієнтирів шляхом залучення до різноманітних видів творчої діяльності дітей та батьків дає певні позитивні результати.

Практична розробка 1

ОРГАНІЗАЦІЯ КУТОЧКІВ ДОСЛІДНИЦЬКО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Дидактичний матеріал	Обладнання	Примітка
Молодший дошкільний вік		
<ul style="list-style-type: none">• Книжки пізнавального характеру;• тематичні альбоми;• колекції: Насіння різних рослин, шишки, камінчики, колекції «Подарунки зими (весни, літа, осені)», «Тканини»	<ul style="list-style-type: none">• Пісок, глина;• набір гумових і пластмасових іграшок для ігор у воді;• матеріали для ігор із мильною піною;• барвники: харчові і нехарчові (гуаш, акварельні фарби тощо).• Елементарні прилади і обладнання:<ul style="list-style-type: none">• лупи, ємності для води, «ящик відчуттів» (чарівний мішечок), люстерко для ігор із сонячним зайчиком, контейнери з «кіндерсюрпризів» всередину поміщені речовини і трави з різними запахами;• мотузки, шнурки, тасьма, катушки, дерев'яні, прищіпки, пробки;• насіння бобів, квасолі, гороху	<ul style="list-style-type: none">• На видному місці вивішуються правила роботи з матеріалами, доступні дітям цього віку;• персонажі, наділені певними рисами (Чомусик, Незнайко), від імені яких моделюється проблемна ситуація
Середній дошкільний вік		
<ul style="list-style-type: none">• Книжки пізнавального характеру;• тематичні альбоми;• колекції: насіння різних рослин, шишки, камінчики, колекції «Подарунки (зими, весни, літа, осені)», «Тканини», «Папір», «Гудзики»; міні-музей («Камені», «Чудеса зі скла» тощо)	<ul style="list-style-type: none">• Пісок, глина;• набір гумових і пластмасових іграшок для ігор у воді;• матеріали для ігор із мильною піною;• барвники - харчові і нехарчові (гуаш, акварельні фарби тощо);• насіння бобів, квасолі, гороху;• деякі харчові продукти (цукор, сіль, крохмаль, борошно);• лупи, ємності для води, «ящик відчуттів» (чарівний мішечок), люстерко для ігор із сонячним зайчиком, контейнери з «кіндерсюрпризів» з отворами, всередину поміщені речовини і трави з різними запахами;• мотузки, шнурки, тасьма, катушки, дерев'яні, прищіпки	<ul style="list-style-type: none">• На видному місці вивішують правила роботи з матеріалами, доступні дітям цього віку;• картки-схеми проведення експериментів (заповнює вихователь): ставиться дата, дослід супроводжується малюнками дітей

Старший дошкільний вік

<ul style="list-style-type: none">• Схеми, таблиці, моделі з алгоритмами виконання дослідів;• серії картин із зображенням природних співтовариств;• книжки пізнавального характеру, атласи;• тематичні альбоми;• колекції;• міні-музей (наприклад, «Годинники бувають різні», «Вироби з каменю»)	<ul style="list-style-type: none">• Матеріали за розділами: «Пісок, глина, вода», «Звук», «Магніт», «Папір», «Світло», «Скло», «Гума»;• природний матеріал: камені, черепашки, тирса і листя дерев, мох, насіння, ґрунт різних видів тощо;• дріт, шматочки шкіри, хутра, тканини, пластмаси, дерева, пробки тощо;• технічні матеріали: гайки, скріпки, болти, цвяхи, Гвинтики, шурупи, деталі конструктора і т. д.;• різні види паперу: звичайний, картон, наждачний і копіювальний папір тощо;• барвники: харчові і нехарчові (гуаш, акварельні фарби тощо);• медичні матеріали: піпетки із заокругленими кінцями, колби, дерев'яні палички, мірні ложки, гумові груші, шприци без голок;• інші матеріали: дзеркала, повітряні кулі, олія, борошно, сіль, цукор, кольорове і прозоре скло, свічки;• половинки мильниць, форми для льоду;• збільшувальне скло, пісковий годинник, мікроскопи;• фартухи, нарукавники, гумові рукавички, ганчірки	<ul style="list-style-type: none">• Міні-стенд «Про що хочу дізнатися завтра»;• особисті блокноти дітей для фіксації результатів дослідів;• картки-підказки «Що можна, що не можна»;• персонажі, наділені певними рисами (Чомусик, Незнайко), від імені яких моделюється проблемна ситуація
---	---	--

Практична розробка 2

СИСТЕМА РОБОТИ З ДІТЬМИ ЩОДО СИСТЕМАТИЗАЦІЇ ЗНАТЬ ДІТЕЙ У ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОМУ «ЕКСПЕРТ ЦЕНТРИ»

Формування уявлень про неживу природу і її явища

Методи роботи

Вікова група	Спостереження	Проведення дослідів	Розповіді вихователя	Художня література та народні природознавчі традиції	Ігри	Узагальнені уявлення сформовані на кінець даного вікового періоду
Група молодшого дошкільного віку	За сонцем, небом, вітром, хмарами, дощем, снігом (зовнішні ознаки)	Порівняння того як сиплеться пісок і летиться вода. Спостереження за таненням сніжинок на долоні. Порівняння мокрої і сухої землі	Про день і ніч. Про значення сонця для життя людей, тварин, рослин. Про форму сніжинок Про вітер. Про значення води.	Бойко Г. «Дощик, дощик» Воронько П. «Падав сніг» Грабовський П. «Зійшли сніги, шумить вода» Познанська М. «Вітер» Леся Українка «Пісенька весняної води»	«Потоне-не потоне» «Сонячний зайчик»	Від сонця йде світло, тепло. Дощ і сніг – це вода. Після дощу земля мокра
Група середнього дошкільного віку	За сонцем (форма, колір, висота стояння) небом (наявність хмар, форма, назва) вітром, дощем, снігом	Порівняння температури піску, води, предметів вранці і вдень. Ознайомлення з властивостями води, льоду, снігу	Про силу сонячного проміння. Про різновиди хмар	Павличко Д. «Вітер», «Весна» Забіла Н. «Дощ іде» Суриков І. «Перший сніг»	«Пори року» «З купинки на купинку»	Від тепла земля, вода повітря нагріваються Від холоду вода замерзає. Хмари – це дрібні крапельки
Група старшого дошкільного віку	За сонцем (висота стояння, яскравість) хмарами (розпізнання 2-3 види), снігопадом, завірюхою, хуртовиною, туманом	Порівняння води що стояла на сонці з водою у затінку. Розглянути крижинку і спостерігати за її таненням. Показати рух повітря, показати повітря в грудочці землі, камені.	Про залежність між висотою стояння сонця на небі і температурою повітря на землі. Про явища природи: завірюха, хуртовина, гроза	Крищенко В. «Туман» «Райдуга» Ушинський К. «Вітер і сонце»	«Коли це буває» «Хто більше помітить змін» «Що не так назвали»	Кругообіг води в природі. Нежива природа є середовищем проживання живих істот

Формування уявлень про живі організми і про їх потреби

Методи роботи

Вікова група	Спостереження	Проведення дослідів	Розповіді вихователя	Художня література та народні природознавчі традиції	Ігри	Узагальнені уявлення сформовані на кінець даного вікового періоду
Група молодшого дошкільного віку	За поливанням рослин, годуванням тварин	Показати як опускаються листочки у рослин без води на прикладі кімнатної рослини або у природі	Про частини рослини Про зовнішні будови тварин, спосіб живлення, пересування	В.Крищенко «Краплинка», В. Сухомлинський «Як синичка будить мене», Н.Забіла «Ясочина грядка»	«Чарівна торбинка», «Знайди про що розповіли», «Що змінилось», «Знайди листок, який я покажу», «Хто швидше знайде назване дерево»	Пташок, рибок інших тварин треба годувати, щоб вони жили. Рослинам для росту потрібна вода.
Група середнього дошкільного віку	Порівняльне спостереження за живою акваріумною рибкою і її іграшковим образом.	Пророщування цибулі у прозорій банці порівняльне спостереження за такою самою цибулею без води	Про різні способи харчування тварин. Про умови росту рослин. Про умови існування домашніх і диких тварин	Л.Компанієць «Трудівниця», «Сонце гріє, дощик сіє», В.Кочевський «Сходи», Є.Маршак «Вусатий – смугастий», Т.Шевченко «Зацвіла в долині червона калина».	«Дізнайся на дотик», «Опиши я відгадаю», «Шукай собі пару», «Листочки»,	Істоти живляться,самостійно пересуваються
Група старшого дошкільного віку	За листопадом, бруньками на деревах, кущах взимку. За поведінкою тварин в холодну пору року	Довготривале спостереження за бруньками на деревах та гілочкою поставленою в куточку природи. Прикрити невелику ділянку навесні каменем і порівняти з травною без накриття	Про значення тепла і світла . Про будову рослини та значення кожної частини. Про однорічні і багаторічні рослини	В.Байкова «Світлий струмок», В.Крищенко «Приходить березень», Ю.Яринеш «Чого синичка повеселішала», Н.Забіла «Навесні», М.Лисич «Листопад», М.Стельмах «Квітень», Т.Шевченко «Встала весна»	«Вершки і корінці», «Зріле – не зріле», «Їстівне – не їстівне», «Що вінок», «Що росте в лісі», «Відгадай за описом», «Відгадай де росте», «Лісник».	Тварини і рослини належать до живої природи. Для їх життя потрібні повітря, їжа, вода, тепло, світло, чисте середовище.

Формування уявлень про причинно-наслідкові залежності

Методи роботи

Вікова група	Спостереження	Проведення дослідів	Розповіді вихователя	Художня література та народні природознавчі традиції	Ігри	Узагальнені уявлення сформовані на кінець даного вікового періоду
Група молодшого дошкільного віку	За змінами стану сонця, температури повітря, ґрунту, станом рослин і поведінкою тварин у перехідні періоди між літом і осінню, зимою і весною.	Дітям пропонують відчутти сонячне тепло або його недостатність відкритими ділянками тіла, обличчя, рук, а також температуру ґрунту. Виконання доручень з догляду за тваринами і рослинами.	Про послідовні зміни неживої природи на прикладі конкретних сезонних явищ.	Л.Ушинський «Бджілки на розвідках», Г.Бойко «Ясне сонце не гріє»	«Одягни ляльку на прогулянку», «Приготуй обід горобчику»	Рослини живуть там, де є для них досить тепла, світла вологи, а тварини – де є для них корм.
Група середнього дошкільного віку	За сезонними змінами в стані неживої природи, пояснення окремих причинно-наслідкових залежностей.	Визначення стану повітря і ґрунту (холодний, теплий, гарячий). Встановлення причин негативних змін стану акваріума (швидке забруднення води, захворювання рослин, рибок).	Про залежності між явищами в неживій і живій природі. Про причини відлітання перелітних птахів, опадання листя, про прямі залежності між наявністю метеликів, бджіл, джмелів і квітучими рослинами.	В.Кочевський «Бджоли», Я.Щоголів «Осінь», М.Рильський «Вересень», Н.Забіла «Лютий», В.Сухомлинський «Фіалка і бджілка», «Як бджілка знаходить квітку конвалію»	«Потоне – не потоне», «Одягни ляльку для купання і загорання»	Зміни стану рослин і тварин відбуваються внаслідок змін стану сонця, повітря, землі (температурних).
Група старшого дошкільного віку	За окремими рослинами і тваринами, визначити прямі й опосередковані залежності між ними.	Встановлення причин негативних явищ в навколишній природі: з'їдене листя на деревах, забруднений став і т. ін.	Про причини сезонних змін у природі. Про значення комах для росту рослин і значення рослин для життя комах.	В.Чалий «Осінь», А.М'ястківський «Осінь», Т.Коломієць «Квітень», «Травень», М.Стельмах «Квітень», Т.Шевченко «Встала весна»	«Хто спить, хто полює», «Пори року», «Що де росте»	Рослини не можуть рости без тварин (ті їх запилюють), а тварини - без рослин (годуються ними). Зміни в природі відбуваються в певній послідовності: зміни положення сонця, стану повітря, ґрунту, рослин

Практична розробка 3

МАЙСТЕР-КЛАС ДЛЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

«ЕКСПЕРИМЕНТУВАННЯ З РІЗНИМИ МАТЕРІАЛАМИ (ВОДА, ПІСОК, МАГНІТ, ЛІД)»

Мета: продемонструвати педагогам проведення деяких видів експерименту з папером, водою, піском, льодом, магнітом в театралізованій формі з дітьми дошкільного віку.

Практичне значення: майстер-клас може бути цікавим для вихователів, які працюють по темі пошуково-дослідницької діяльності дітей. В ході театралізованої діяльності педагоги зможуть використати експериментування в своїй роботі, знайти щось нове; зрозуміють який це цікавий і захоплюючий досвід. Під час майстер-класу буде продемонстровано досліди з різних тематик з використанням лабораторних матеріалів, а також всі атрибути театралізації для його проведення. Кожен учасник майстер-класу матиме можливість провести дослід, визначити властивості матеріалів, зробити власні висновки.

Основний зміст досліджень включає в себе формування уявлень у дошкільнят про: матеріали (пісок, папір), природні явища (дощ), про закономірності в природі.

Хід майстер-класу

1. Інформаційний етап.

Вихователь: Майстер-клас я хочу розпочати з висловлювань народної мудрості, яка гласить:

Гра-вправа «Я почну, а ви продовжить»

«Краще побачити один раз.....(ніж сто разів почути).

«Краще один раз спробувати.....(зробити все своїми руками).

«Чим більше дитина побачить та почує....(тим більше дізнається) .

Вихователь: Дитина є природним дослідником навколишнього світу. Світ відкривається дитині через його досвід, особисті почуття, дії. Дошкільник досліджує, все, що можна дослідити за допомогою рук, язика, носа. Він радіє навіть найменшим відкриттям. Діти дошкільного віку є по своїй природі цікавими дослідниками навколишнього світу. У дошкільному віці розвивається потреба знань вивчення цього світу, яка знаходить відображення у вигляді пошуково-дослідницької діяльності, спрямованої на відкриття нового, і яка розвиває продуктивні форми мислення. Дослідна діяльність принципово відрізняється від будь-якої іншої діяльності, тим що в ході експерименту все уточнюється та доводиться.

Запитання до учасників: Які види діяльності, на вашу думку, сприяють екологічному розвитку дитини? (Ігри, комунікативні, професійні, освітні дослідження, музика, мистецтво, читання).

Вихователь: Сьогодні у формі казки, я хочу продемонструвати вам деякі види експериментування з різними матеріалами, які можуть бути використані в роботі з дітьми. Чому саме в формі казки? Тому що ця цікава та захоплююча форма роботи з дітьми невимушено проводить їх у світ пізнання та елементарних дослідів. Сюжет казки має повчальний і зрозумілий зміст, який подобається дітям. Розкрити його я хочу, використавши вид театру «Театральний фартушок». Казка називається «Подорож каченяти, або світ за межами пташиного двору» (вихователь вдягає театр-фартушок і поступово виставляє на ньому по сюжету казки головних її героїв).

Дослід № 1 «Паперові лілії»

Мета: розширити та закріпити знання про властивості паперу. Розвивати бажання дізнатись щось нове про природу.

Обладнання: Миска з водою, паперові квіти, жителі водойм.

Хід дослідів:

Виріжіть з кольорового паперу квіти з довгими пелюстками. За допомогою олівця закрутіть пелюстки до центру. А тепер опустіть квіти на воду. Буквально на ваших очах пелюстки квітів починають розквітати. Це сталося завдяки чому?

Відповіді учасників: Папір намокнув, став важким, ось пелюстки і розкрилися.

Вихователь: (продовжує розповідати казку підходить до наступного досліду)

Дослід № 2 «Які різні рибки»

Мета: розширити знання дітей про жителів водойм. Закріплювати вміння розрізняти матеріали за властивістю тоне - не тоне. Вчити робити висновки шляхом власного досвіду. Виховувати вміння працювати в колективі.

Обладнання: Миска з водою, рибки пластмасові, рибка металева, рибка паперова, мушлі, камінчики.

Хід досліду:

Беремо рибки і опускаємо в наш ставок. Що ми бачимо: деякі рибки тонуть, а деякі залишаються плавати на поверхні. Чому так сталося? Рибки виготовлені з різного матеріалу. А властивість тонути мають не всі матеріали.

Вихователь: (продовжує розповідати казку підходить до наступного досліду)

Дослід № 3 «Гарний дощик»

Мета: Розширити уявлення дітей про природні явища загалом дощ.

Обладнання: Лід, скляна ємкість, сито, кип'яток.

Хід досліду:

Налийте в каструлю гарячої води. В сито насипте кубики льоду. Спостерігаємо, що відбувається? (імітація крапель дощу). Лід від теплого повітря поступово тане, в отвори стікає тала вода, яка начебто дощ падає на землю.

Вихователь запрошує до гри «Сліди тваринок на піску»

Дослід № 4 «Загадкові сліди»

Мета: розширити знання дітей про властивості піску . Закріпити знання про те що сухий пісок сиплеться,мокрый ні. З сухого піску не виходить нічого зліпити він розсипається,а мокрий гарно ліпиться. На мокрому піску залишаються сліди. Обладнання: ємкості з сухим та мокрым піском, іграшка каченя, кулачки.

Вихователь(продовжує розповідати казку підходить до наступного досліду)

Дослід № 5 «Незвичайні квіти»

Мета: Ознайомити малят з властивостями магніту.

Обладнання: Бджоли магніти,квіти з різних матеріалів,квіткова поляна.

Хід досліду: Беріть бджілки в руки і спробуйте зібрати пилок сідаючи на квіти.

Візьміть бджілок. Піднесіть їх до квіток і спробуйте зібрати нектар. Що відбувається?До одних квітів бджілки не прилипають, а до інших прилипають. Чому?: Бджілки - магніти прилипають до металевої квітки, а бджілки без магнітів – не прилипають.

Вихователь: Кря-кря згадував що цікавого він побачив сьогодні. І у нього залишилося багато запитань, на які ми знайдемо відповіді.

1. Чому лілії розквітли?
2. Чому одні риби плавають на поверхні водойми, а інші пірнають на дно?
3. Чому пішов дощ?
4. На якому піску було краще видно сліди?
5. На які квіти прилипла бджілка-магніт?

Вихователь: Діти – дошкільнята, як маленькі нерозумні каченята, хочуть багато знати, досліджувати, відкривати світ. Допомогти в цьому їм можуть педагоги, які вчать дітей в знайомих предметах вбачати незвичайні властивості.

Висновки

Будь-яка діяльність, пов'язана з освітньо-виховним процесом, повинна мати свої результати і способи перевірки досягнень дітей

Досліди – це важливий шлях пізнання. Цінність їх полягає в тому, що для власної діяльності діти не отримують готових знань від педагога. Досліджуючи те чи інше явище, дитина отримує знання у певній логічній послідовності.

Особливість системи дослідницько-експериментальної діяльності як структурного компонента організації життєдіяльності полягає в тому, що у дітей формуються здібності розглядати конкретні природні об'єкти. Діти не лише сприймають їх властивості, а й виділяють, оцінюють справжні необхідні умови здійснення природних процесів.

При ознайомленні з об'єктами неживої природи, перед дітьми постає мета: на основі аналізу умов зовнішнього середовища і характеристики їх властивостей визначити можливі процеси. Під час таких дослідів аналізуються властивості об'єктів природи, їх змінюваність, умови, за яких одні властивості переходять в інші. На основі проведення дослідів вихователь формує уявлення, світосприйняття об'єктів неживої природи. Конкретні пошуково-дослідні дії здійснюються дітьми у формі аналізу досліджуваних процесів. Правильне розв'язання завдань вихователь може розцінювати також як розуміння дітьми причинно-наслідкових зв'язків між об'єктами природи і процесами, які відбуваються за певних умов. Систематична діяльність дітей набуває характеру пошуково-пізнавальної діяльності, спрямованої на планомірний аналіз властивостей об'єктів природи і зовнішніх умов їх існування.

Дослідницько-експериментальна діяльність в сукупності з творчою є важливою ланкою в екологічному, моральному, естетичному розвитку та соціалізації дошкільника загалом. Адже: елементарна пошукова діяльність є

безпосередньо ефективною формою ознайомлення дітей з природою; дошкільнята дуже допитливі та цікаві, тому, саме цей віковий період особливо сприятливий для розвитку пізнавальних процесів; доступна самостійна пошукова діяльність дошкільнят під керівництвом дорослого створює широкі можливості для виховання в дітей інтересу до природи та розуміння її значення; при цьому діти вчаться порівнювати, аналізувати, виправляти помилки. У них розвивається самостійність, ініціатива, такі необхідні для формування активного, бережливого, турботливого ставлення до природи; дуже важливо, щоб діти брали участь у процесі дослідження природи, оскільки ті вміння, які вони розвинули у собі, будуть переноситися в інші навчальні дисципліни й стануть у нагоді впродовж усього життя. До цих умінь належать спостереження, порівняння, опис, передбачення, повідомлення, класифікація та вимірювання.

Дослідницько-експериментальна діяльність – це організована педагогом діяльність дітей, у якій вони шляхом самостійного відкриття природи, розв'язання проблемних завдань, практично перетворювальних дій одночасно оволодівають новими знаннями, а також вміннями та навичками їх подальшого самостійного набуття.

Залежно від обсягу та складності організація і проведення дослідів може бути як цілим заняттям, так і його компонентом. Слід пам'ятати, що нові знання як результат самостійного «відкриття» дитини мають формуватись на знаннях, попередньо нею засвоєних. Отже, не складні досліди проводять під час занять, екскурсій в природу, прогулянок, цільових прогулянок та праці в природі, з метою закріплення, узагальнення та систематизації знань дітей дошкільного віку.

Доступна самостійна дослідницько-експериментальна діяльність дошкільнят відкриває широкі можливості для виховання в них інтересу до природи та розуміння її значення. Вплив рідної природи кожен з нас у меншій чи більшій мірі відчув на собі і знає, що вона є джерелом перших конкретних знань і тих радісних переживань, які часто запам'ятовуються на все життя.

ДОДАТКИ

ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДНИЦЬКО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ «РАДІСТЬ І ТВОРЧІСТЬ»

Мета: формувати у дітей пізнавальні здібності, розвивати вміння аналізувати, систематизувати результати, наслідки роботи, розуміння дітьми причинно-наслідкових зв'язків. Створені умови викликають бажання дітей досліджувати, експериментувати, пізнавати все нове, незвичайне з оточуючого світу.

Завдання:

- Формувати у дітей уявлення про природу як єдину систему, де всі об'єкти і явища перебувають у причинно-наслідкових зв'язках.
- Продовжувати формувати навички пошуково-дослідницької діяльності: вчити самостійно досліджувати явище або об'єкт, змінюючи умови та використовуючи різні засоби дослідження; ефективно використовувати пошуково-дослідницькі прийоми для з'ясування зв'язків, не доступних для органів чуття дитини, для проникнення в сутність явищ і властивостей предметів.
- Закріпити вміння діяти за заданим алгоритмом, дотримуючись визначених правил та вимог; здійснювати аналіз та синтез досліджуваних процесів.
- Розвивати пояснювальне мовлення.
- Виховувати допитливість та наполегливість.

МЕТОДИ І ПРИЙОМИ

✓ довготривалі спостереження за об'єктами (явищами природи);	✓ розповідання, читання художніх творів, енциклопедичної літератури;
✓ бесіди з дітьми;	✓ розгляд ілюстративного матеріалу;

- ✓ дидактичні ігри та вправи;
- ✓ ігри-загадки, ігри-описи;
- ✓ ігрові проблемні ситуації;
- ✓ обстеження;
- ✓ запитання пошукового характеру;
- ✓ трудова діяльність;

- ✓ складання розповідей наукового стилю;
- ✓ дослідницькі (практичні) дії;
- ✓ замальовування спостережуваних явищ і об'єктів;
- ✓ традиційні, комплексні та інтегровані заняття.

Структурними компонентами дослідницько-експериментальної діяльності є:

- ✓ спостереження;
- ✓ поетапне фіксування результатів;
- ✓ зіставлення результатів дослідного матеріалу за допомогою різноманітних методів і прийомів;
- ✓ висновки.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ПО ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ ГУРТКА

1. Заняття проводяться 2 рази на місяць з дітьми дошкільного віку.
2. Тривалість заняття – 30-35 хвилин.
3. Оптимальна кількість дітей на занятті – 8-10 чоловік
4. Для дітей бажано передбачити спеціальний одяг: фартухи, налокітники для захисту одягу від забруднення,

шапки-дослідники.

ОБЛАДНАННЯ:

- Пластиковий посуд різної форми, величини, прозорості.
- Чашки, поливальниці, фільтри, сита, лупи, фільтри.
- Різноманітні палички, трубочки.

○ Дощечки, пластики, целофан.

○ Ваги, годинники, компас.

○ Ложки, лопатки, губки.

○ Магніти, наждачний папір.

○ Різноманітні речовини:

- рідини (вода та її розчини, густі та негусті)

- сипкі речовини (цукор, сіль, борошно, пісок тощо)

- тверді речовини (камінці, крейда, мило, цеглинки тощо)

ОБЛАДНАННЯ для використання вихователя або під його наглядом

➤ Скляний посуд (склянки, пробірки, мензурки)

➤ Гострі предмети (цвяхи, голки)

➤ Дрібні матеріали (гвинтики, гудзики, гайки тощо)

➤ Молоточки, обценьки

➤ Спиртівка, сірники

➤ Мікроскоп, вентилятор, кип'ятильник і т.д.

➤ Барометр, термометр

ПРАВИЛА ПОВЕДІНКИ ТА БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДІВ

1. Чітко визначити порядок і правила безпечного проведення досліду.

2. Звільнити робочі місця від непотрібних для роботи предметів і матеріалів.

3. Перевірити наявність і надійність посуду, приладів та інших предметів, необхідних для виконання завдання.

4. Починати виконувати тільки ту роботу, яка передбачена завданням або під наглядом вихователя.

5. Не використовувати колючих, ріжучих предметів.

6. Мати в постійній увазі дії своїх вихованців під час досліду.

7. Використовуючи обігрівальну суміш (сухий спирт чи спиртівку), дотримуватись правил протипожежної безпеки.

8. Нагріваючи воду у пробірці, дотримуватись певних правил нагрівання: прогріти спочатку всю пробірку; продовжити нагрівати пробірку в одному місці, де знаходиться вода до необхідного ефекту (випаровування).

Очікувані результати:

- Має уявлення про повітря, воду, ґрунт, знає про їх властивості, якості;
- Розуміє кругообіг води в природі;
- Розуміє причини змін сезону та залежності від обертання Землі навколо Сонця;
- Розуміє особливості пристосування до життя тварин, живлення, пересування;
- Самостійно використовує знання під час експериментування, дослідження;
- Має позитивне емоційно – ціннісне ставлення до природи;
- Розуміє про залежність температури повітря від кількості сонячного тепла і світла;
- Формує висновки, робить маленькі «відкриття»;
- Використовує пошуково-дослідницьку діяльність в різних видах діяльності;
- Висуває гіпотези, доводить свою думку;
- Складає описові розповіді наукового стилю на «філософські» теми;
- Організовує та проводить досліді, експерименти;
- Проводить навчальні дослідження, фіксує результати;
- Допитливі та наполегливі;
- Знаходить цікаву інформацію про таємниці довкілля різними способами;
- Дотримується правил взаємодії з об'єктами природи, не завдаючи їм шкоди.

ОРІЄНТОВНИЙ ПЛАН РОБОТИ ГУРТКА «РАДІСТЬ І ТВОРЧІСТЬ»

Місяць	Зміст роботи	Примітка
Вересень	1. Трюки зі статичною електрикою і повітряними кулями 2. Водне диво, що кидає виклик гравітації	
Жовтень	1. Олія і вода – вічні «вороги»: вивчаємо властивості рідин 2. Самонадувні повітряні кулі - хімія для малюків	
Листопад	1. Туман. З чого він? Чому він утворюється? 2. Чарівний криголам	
Грудень	1. Отримання картопляного борошна. 2. Виготовлення лосьйону з листя герані	
Січень	1. Колір та його відтінки. 2. Магніт – чарівник. А ви знаєте чому?	
Лютий	1. Властивості паперу. Сухий та мокрий папір. 2. Тканина. Властивості тканини.	
Березень	1. Скло. Гума. Їх властивості. 2. Метал. Пластмаса. Їх властивості.	
Квітень	1. Глина, пісок, земля. 2. Припущення: гумова кулька на дні води.	
Травень	1. Дощ. Град. Чому вони утворюються 2. Грім. Блискавка. Звідки вони беруться.	

ДОСЛІДНИЦЬКО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Трюки зі статичною електрикою і повітряними кулями

Ваші діти будуть у захваті від цього прийому, оскільки він дає змогу використовувати статичну електрику, яку вони генерують, для помірних ударів струмом один одного.

Що вам потрібно:

- дві повітряні кульки;
- вовняний светр;
- алюмінієва банка.

Інструкція:

- Надуйте дві повітряні кульки, переконавшись, що вони наповнені повітрям, наскільки це можливо.
- Потріть одну з повітряних куль об потилицю і погляньте, чи прилипатиме куля до стіни.
- Потріть обидві кульки об шерстяний светр і спостерігайте, чи притягатимуться вони одна до одної.
- Потріть одну зі своїх повітряних кульок об руку впродовж 1-ї хвилини і помістіть кульку на стіл біля алюмінієвої банки. Подивіться, чи котиться алюмінієва банка до вашої повітряної кулі, і відсувайте кулю від банки, щоб тягти банку разом із кулею.

Позмагайтеся з дитиною: використовуючи тільки статичну електрику, спробуйте прикріпити повітряну кулю до стіни на максимально довгий час.

Що відбувається?

Протирання повітряних куль об ваше волосся і светр веде до появи тертя, а внаслідок цього тертя з'являється статична електрика.

Водне диво, що кидає виклик гравітації

За допомогою цього трюку ви можете дізнатися, як тиск утримує речі на місці, навіть коли ви усунули силу, яка спочатку утримувала їх там.

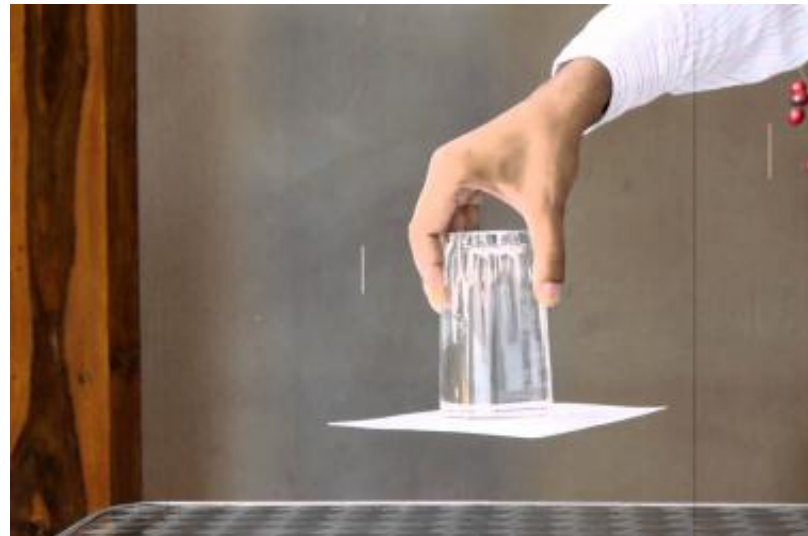
Що вам потрібно:

- склянка;
- вода;
- картон.

Інструкція:

- Наповніть склянку водою по вінця.
- Помістіть шматок картону поверх горлечка склянки і тримайте картон на місці рукою.
- Переверніть склянку з водою догори дном, намагаючись утримати картон на місці.
- Приберіть руку від картону і подивіться, як він залишається на місці.

Якщо ви зробите цей експеримент правильно, тиск води утримає картон на місці, що дасть вам чудовий шанс навчити ваших дітей поняття «сила тиску».

Олія і вода – вічні «вороги»: вивчаємо властивості рідин

Якщо ваші діти постійно намагаються змішувати випадкові інгредієнти, щоб приготувати «секретні зілля», важливо навчити їх того, що вийде, а що – ні.

Ось чудовий експеримент, щоб навчити дітей змішувати олію і воду.

Що вам потрібно:

- чашка;
- вода;
- харчовий барвник;
- пляшка;
- рослинна олія.

Інструкція:

- Налийте воду в чашку і додайте трохи харчового барвника (колір не має значення).
- Налийте воду в невелику пляшку і додайте декілька ложок рослинної олії.
- Щільно закрутіть кришку і нехай діти струшують пляшку якомога сильніше.
- Поставте пляшку на стіл і дайте час рідині осісти. За одну-дві секунди діти помітять, що олія і вода відокремлюються.

Що відбувається?

Деякі інгредієнти можна змішувати разом, але потрібно пояснити, що олія і вода ніколи не утворюватимуть розчин, тому що молекули кожної рідини більше притягуються до інших молекул свого виду, ніж до молекул іншої рідини.

Самонадувні повітряні кулі - хімія для малюків

Ви охоче підриваєте повітряні кулі на вечірці, але вас втомлює запаморочення в результаті нестачі повітря при їх надуванні?

Ось кумедний спосіб навчити дітей надувати повітряні кулі, навіть не торкаючись їх.

Що вам потрібно:

- повітряна куля;
- вода;
- харчова сода;
- лимонний сік;
- пляшка;
- соломинка.

Інструкція:

Ретельно розправте повітряну кульку, щоб вона легше надулася.

Налийте 1/5 склянки води в пляшку і додайте сюди чайну ложку харчової соди. Скористайтеся соломинкою, щоб добре змішати соду з водою.

Додайте у пляшку одну або дві ложки лимонного соку і швидко помістіть горловину кульки над шийкою пляшки.

Погляньте на повітряну кулю, надуту за допомогою хімічної реакції.

Що відбувається?

Для вас це ще один чудовий шанс розповісти дитині про реакцію кислоти (лимонного соку) із харчовою содою. Цей експеримент може стати поштовхом для вашої дитини до вивчення хімічних реакцій у щоденному житті.

Дивовижний трюк «Чарівний криголам»

Це дивовижний трюк, який покаже вашим дітям, як можна пробитися крізь суцільну брилу льоду, просто використовуючи тиск.

Що вам потрібно:

- кубик льоду;
- чашка або контейнер;
- миска або піднос;
- два свинцеві тягарці;
- мотузка.

Інструкція:

- Помістіть кубик льоду зверху чашки або контейнера. Не забудьте поставити під чашку піднос або миску для талої води.
- Зв'яжіть два свинцеві тягарці з кінцями шматка мотузки приблизно на половину довжини вашого передпліччя.
- Повісьте мотузку на шматок льоду, переконавшись, що тягарці звисають із кінців контейнера і тягнуть униз.
- Спостерігайте, як мотузка повільно прорізає лід, це зазвичай займає близько 5-ти хвилин.

Що відбувається?

Тиск ваги фактично призводить до того, що лід прямо під мотузкою тане, що дає мотузці змогу проходити крізь шматочок льоду.

«ВОДА ТА ЇЇ ВЛАСТИВОСТІ»

Мета: дати дітям уявлення про основні властивості води: прозора, рідка, без кольору, без запаху, розчиняє деякі речовини; розвивати активне пізнавальне ставлення до природи, дослідницький підхід до пізнання властивостей води; сприяти створенню теоретичної бази для інтелектуального розвитку дошкільнят. Уточнити уявлення дітей про те, що вода дуже важлива для всіх живих істот, без неї не можуть жити рослини, тварини, людина (людям вода потрібна для їжі, пиття, для миття тіла, предметів, які є в приміщенні). Сформувати у дітей знання про значення води в житті людини: вода – джерело життя; вода необхідна для підтримання та забезпечення життя людини. Прищеплювати бережливе ставлення до води. Активізувати і збагатити словник дітей іменниками, прикметниками та дієсловами по темі заняття. Виховувати моральне й естетичне ставлення до навколишнього світу, виховувати правильне ставлення до свого здоров'я.

Матеріали та обладнання: вода, склянки, фарбники, лід,

Хід заняття

1. Організаційний момент.

2. Ігровий момент. Прихід Капітошки.

Вихователь: Малята до нас сьогодні в гості завітав Капітошка. У нього сталася прикра історія його сестри краплинки загубилися він просить допомогти їх знайти. Допоможемо малята? Я пропоную вирушити на пошуки крапельок.

3. Дидактична гра «Де живе вода?». (Діти йдуть по групі роблять зупинки)

Вихователь: У куточку природи: біля рослин. Квіти треба поливати, вони живі, без води засохнуть, зав'януть, їм потрібна вода. (Приклеюють велику крапельку)

Вихователь: У акваріума: рибки живуть у воді, без неї вони загинуть, їм потрібно багато води, щоб плавати. (Приклеюють велику крапельку). Діти а яка вода потрібна рибкам чиста чи брудна? За рибками потрібно доглядати, чистити акваріум, міняти воду, стежити, щоб рибкам в ньому було затишно.

Вихователь: Близько раковини (мийки): помічнику вихователя треба багато води, щоб мити посуд, витирати пил, прибирати в групі. (Приклеюють велику крапельку) В ігровому куточку: вода потрібна, щоб мити брудні іграшки і прати лялькам одяг. (Приклеюють велику крапельку)

Вихователь: Біля столу, на якому стоїть графин з водою: вода потрібна, щоб ми могли її попити. (Приклеюють велику крапельку)

Вихователь: У туалетній кімнаті: вода потрібна, щоб діти могли мити руки і обличчя, виконувати необхідні гігієнічні вимоги. (Приклеюють велику крапельку) Діти а тепер давайте перерахуємо крапельки, які живуть у нас в груповій кімнаті, щоб Капітошка знав скільки їх.

(Всі разом перераховують крапельки)

Ось, Капітошка знає скільки в нашій групі сестричок-крапельок живе, які приносять нам велику користь. І ми обіцяємо з дітками їх берегти, і даремно воду не витратити, витратити її за призначенням.

4. Фізхвилинка. Гра «Сонечко і дощик».

5. Експериментальна діяльність. У лабораторії дослідника.

Досліди з водою.

Дослід №1. «Чи має вода колір?»

Дослід № 2. «Яка вода?»

Дослід № 3. «Чи має вода смак?»

Дослід № 4. «Яка температура води?»

Дослід № 5. «Чи має вода форму?»

Дослід № 6. «Тонуть чи ні предмети у воді?».

5. Підсумок.

Вихователь: Діти, давайте ще раз скажемо Капітошці, де ж у нас живуть сестрички-крапельки. Для чого нам потрібна вода? Як потрібно берегти воду? Я знаю, що деякі дітки вивчили вірші для нашої сьогоднішньої зустрічі. І зараз вони розкажуть нам і Капітошці.

Вихователь: Діти, Капітошка всім дякує за те, що ви так добре знаєте її сестричок-крапельок. І дарує нам на згадку про себе чарівні крапельки, які будуть поїти нас цілющою силою. Тільки ви не забувайте про користь води і дбайливе до неї ставлення (кожній дитині вручається крапелька).

Вихователь: Спасибі тобі Капітошка, і вам, діти, спасибі за вашу активну і зацікавлену роботу на занятті.

Словник термінів

Апробація - (від лат. *approbatio* - перевірка) схвалення, яке спирається на перевірку, випробовування, обстеження.

Діяльність - це процес взаємодії людини з довкіллям, завдяки чому вона досягає свідомо поставленої мети, яка виникла внаслідок появи потреби.

Дослід - здійснення визначеної дії на об'єкт і реєстрація одержаного результату; відтворення якого-небудь явища або спостереження за новим явищем у певних умовах з метою вивчення, дослідження; однократне виконання усіх необхідних операцій для отримання одного експериментального результату.

Експеримент (англ. experiment) - сукупність дослідів, об'єднаних однією системою їх постановки, взаємозв'язком результатів і способом їх обробки. В результаті експерименту отримують сукупність результатів, які допускають їхню сумісну обробку і зіставлення.

Освітній процес- це інтелектуальна, творча діяльність у сфері освіти і науки, що провадиться через систему науково-методичних і педагогічних заходів та спрямована на передачу, засвоєння, примноження використання знань, умінь та інших компетентностей.

Осерéдок - місце зосередження чого-небудь; центральний, вузловий пункт; місце зародження, виникнення, джерело поширення чого-небудь.

Творчість - діяльність людини, спрямована на створення якісно нових, невідомих раніше духовних або матеріальних цінностей (нові твори мистецтва, наукові відкриття, інженерно-технологічні, управлінські чи інші інновації тощо). Необхідними компонентами творчості є фантазія, уява, психічний зміст якої міститься у створенні образу кінцевого продукту.

Список використаної літератури

1. Білан О.І. Українське дошкілля. Програма розвитку дитини дошкільного віку. Тернопіль: - Мандрівець, 2013.
2. Ванжа С.М., Ожимова Т.І. Організація та проведення прогулянок. Молодший та середній дошкільний вік. Видавництво Ранок, 2013
3. Голицина Н.С. Екологічне виховання дошкільнят. БВДС. Ранок, 2007.
4. Гуріна В.В. Енциклопедія. Світ навколо тебе. Видавництво Белкар книга, 2014.
5. Дєдова М.В. Вода – сік життя. Методичний посібник. Ранок. 2009.
6. Ігнатєва С.А., Калмикова А.Л., Авдєєва Р.Г. Довкілля. (Середня група). - Видавництво Ранок , 2008.
7. Калуська Л.В. Дивокрай. Книга друга. -Мандрівець. Тернопіль, 2008.
8. Лопатіна О.О., Скребцова М.В. Казки про природу для дошкільнят. Харків, 2012.
9. Ніколаєнко В.М. Екологічне виховання в ДНЗ 2-6 років. Харків. Основа, 2010.
10. Павлюк С.Ю., Русан Л.С., Колосінська Г.І. Мандруємо екологічною стежиною: дослідницько-експериментальна діяльність дітей дошкільного віку в природі. Тернопіль: Мандрівець, 2013.
11. Плохій З.П. Формуємо екологічну компетентність молодшого дошкільника. Київ: Світоч, 2010.
12. Рунова М.О., Бутилова А.В. Ознайомлення з природою через рух. Дитячий садок від А до Я. Ранок. 2007.
13. Скоробогатська О.М. Енциклопедія чомусика. Харків.: Видавничий дім «Пегас», 2014.
14. Соломеннікова О. А. Екологічне виховання в дитячому садку. - . Видавництво Ранок, 2007. БВДС.
15. Сухар В.Л. Ознайомлення з природою та розвиток мовлення. Видавництво Ранок. 2008. БВДС.
16. Фесюкова Л.Б.. Уроки екології. Комплект наочних посібників для дошкільних закладів і початкової школи. Харків. Ранок, 2008.

